

XXVIII BIESZCZADZKIE DNI PSYCHIATRYCZNE

MACIEJ KULIGOWSKI

Skubis, Barlik, Gościmski, Paszkowski

Bieszczadzkie Dni Psychiatryczne to chyba najstarsza odbywająca się cyklicznie i nieprzerwanie (jedyna, która odbyła się w środku pandemii!) konferencja psychiatryczna w Polsce. W tym roku uczestnicy mogli wziąć udział w XIV sesjach, w których wystąpiło ponad 30 wykładowców z całego kraju, Słowacji i Ukrainy. Program był w tym roku atrakcyjny i jak zawsze niezwykle różnorodny. „Zespół stresu pourazowego – wymiar kliniczny i filmowy”, „Post przerywany jako narzędzie wspomagające zdrowie psychiczne:co wynika z ewolucji człowieka i najnowszych wyników badań”, „Nowe Standardy Opieki WPATH (SOC 8) – najnowsze trendy w transafirmatywnej opiece medycznej”, „ASD- czy można mówić o nowoczesnym leczeniu? Kogo? Kiedy?” to tylko próbka kilku tytułów z programu. Poza pasjonującym wątkiem naukowym i edukacyjnym Bieszczadzkie Dni Naukowe wyróżnia nurt dbałości o rozwój fizyczny i duchowy uczestników. Legendarna Sesja Psychopasje (patrz osobna relacja) zajmuje już blisko 4 godziny, kto wie czy nie będzie potrzebny cały dzień. Żelazny punkt programu to ekopsychiatria i praktyczne warsztaty terenowe. Bieszczadzkie Dni Psychiatryczne to również tenis i ....

Uczestnicy i fani Turnieju

MISTRZOSTWA POLSKI LEKARZY PSYCHIATRÓW W TENISIE ZIEMNYM 2004

Tegoroczne odbyły się pod patronatem Prezydenta Przemysła Wojciecha Bakuna. Finałiści otrzymali okazjonalne statuetki z przemyskim niedźwiadkiem, puchary oraz drobne upominki. Nagrody w imieniu Prezydenta wręczał Pan Artur Cieliński Prezes Fundacji Pomocy Dzieciom Przewlekle Chorym „Jerzyk” w Przemysłu.

Nad całością czuwał dr Artur Barlik
Gratulujemy finalistkom i finalistom!

Kobiety:

1. Kisiel Magdalena
2. Marmurowska-Michałowska Halina.

„Juniorzy”:

1. Piotr Gościmski
2. Artur Barlik
3. Paszkowski Stefan.

Seniorzy:

1. Skubis Piotr
2. Wałęcki Marcin

Za rok kolejna wniosek licznej grupy fanów golfa obok kolejnych mistrzostw tenisowych odbędzie się również turniej golfowy!

Niestety w tym roku był też czas pamięci o przemijaniu...

Jurij Zakal

MIMO, IŻ ODSZEDŁĘŚ, OBIECuję JURIJ, ŻE W TYM ROKU TEŻ Z NAMI BĘDZIESZ...

Jeszcze na wiosnę planowaliśmy wspólną sesję w Arłamowie. Niestety choroba pokonała na początku września Jurija Zakala. Wspomniał człowiek, serdeczny, oddany pacjentom, skromny, społecznik, wielki propagator współpracy psychiatrii polsko-ukraińskiej a szczególnie rejonów przygranicznych. Nie wszyscy chyba wiedzą, że Jurij był muzykiem, wielbicielem jazzu. W zeszłym roku siedzieliśmy w Harris Piano Jazz Bar przy krakowskim rynku na koncercie. Wspominał wówczas swoje występy z młodości w sali Kongresowej z tuzami polskiego jazzu! Niedługo potem otrzymałem od Jurija świetne 2 płyty Ella and Louis i Ella and Louis again, był to bardzo trafiony prezent, gdyż wiedział, że też jestem miłośnikiem jazzu. Rok temu, zawsze pogodny ale jednocześnie zatroskany sytuacją w Ukrainie aktywnie uczestniczył w naszej konferencji a później poki sił mu starczyło koordynował pomoc dla psychiatrii ukraińskiej.

Prof. Heitzman; Dyr.Chechotka; Dr Kuligowski; Dr Mychniak

UKRAINA PAMIĘTAMY!

Specjalną sesję poświęconą problemom psychiatrii w Ukrainie otworzyła prezentacja Prof. Heitzmana „Kiedy budzą się demony? Historia ludzkości okiem psychiatry.” Profesor dokonał wnikliwej analizy rozwoju leczenia psychiatrycznego od czasów Hipokratesa i cesarzy rzymskich. W konkluzji zaznaczył, że mimo postępu cywilizacji zaburzenia psychiczne nadal nam zagrażają. Nawiązywał do tożsamości wirtualnej, sztucznej inteligencji, odwrócenia autorytetów, E-osobowości. Na zakończenie odniósł się wojny w Ukrainie analizując „nowego Iwana Groźnego”.

Aktualną sytuację w Ukrainie szczegółowo opisał dr Sergiej Mychniak ze Lwowa. Wojna zniweczyła plany reform służby zdrowia. Doszło do strasznej destrukcji: w działaniach wojennych uszkodzonych zostało ponad 1300 obiektów medycznych z czego prawie 200 uległo całkowitemu zniszczeniu, życie straciło już ponad 100 pracowników medycznych w tym 1/3 w miejscu pracy.

Aktualnie główny wysiłek koncentruje się na zapewnieniu pomocy żołnierzom, osobom prze-

siedlonym, cierpiącym na PTSD, ofiarom przemocy i tortur, opieka psychiatryczna i psychologiczna nad dziećmi i osobami doświadczonymi stratą najbliższych. Nie bez znaczenia jest też analiza działań w ramach wojny informacyjnej i psychologicznej. Dr Mychniak zobrazował swoją prelekcję przejmującymi zdjęciami ze zniszczonych palców medycznych.

W wystąpieniu odczuwana jednak była nadzieja, ponad 700 placówek odbudowano lub poddano renowacji, nawiązywana jest współpraca z placówkami poza Ukrainą. Szczególne miejsce ma tu polska medycyna i polska psychiatria. Plany współpracy transgranicznej, min. z Podkarpaciem, dotyczą między innymi szkoleń personelu.

Na temat dotychczasowej pomocy dla Ukrainy i planach na najbliższe lata mówił również Dyrektor Szpitala w Kulparkowie Bogdan Chechotka. Z kolei o działaniu Komisji PTP ds.współpracy z Ukrainą mówił dr Maciej Kuligowski.

Goście z Ukrainy otrzymali od organizatorów konferencji stację ładowania Ecoflow oraz 10 laterek akumulatorowych w związku z ryzykiem braku dostępu do prądu w miesiącach zimowych.

„RYSIE BIESZCZADZKICH DNI PSYCHIATRYCZNYCH”

Na zakończenie Konferencji odbyła się uroczysta gala wręczenia nagród **Rysie Bieszczadzkich Dni Psychiatrycznych** (w związku ze zbliżającym się jubileuszem XXX lecia Konferencji).

Oryginalne nagrody wręczał dr n.med. Maciej Kuligowski Prezes PTP/O podkarpackiego, który przez blisko 10 lat był również Konsultantem Wojewódzkim ds. psychiatrii na Podkarpaciu a także od ponad 10-ciu lat organizuje BDP.

Dlaczego Rysie? W Polsce żyje ok. 200 w tym ok. 100 w Karpatach w tym w Bieszczadach. Rysie są tak wyjątkowe i rzadko spotykane jak osoby, które je otrzymały!

Nagrody były wręczane w II kategoriach.

Pierwsza: W podziękowaniu za wkład w rozwój psychiatrii podkarpackiej oraz Bieszczadzkich Dni Psychiatrycznych

Laureatami zostali:

1.

Prof. Andrzej Czernikiewicz od ponad 10-ciu lat Przewodniczący Komitetu Naukowego Bieszczadzkich Dni Psychiatrycznych, autor wielu wykładów prezentowanych nie tylko w Arłamowie. Wielokrotnie był zapraszany na Podkarpacie, gdzie dzielił się swoją wiedzą w Rzeszowie, Przemyślu, Żurawicy czy Jarosławiu

2.

Prof. Małgorzata Janas-Kozik od ponad 10 lat członek Komitetu Naukowego BDP. Zawsze chętnie i aktywnie uczestniczy w konferencji, jest autorem i prowadzącym wielu sesji związanych z psychiatrią dzieci i młodzieży. Znacznie przyczyniła się do rozwoju psychiatrii dziecięcej i młodzieżowej nie tylko na Podkarpaciu ale i w całym kraju. Nigdy nie odmawia pomocy, zawsze uśmiechnięta i chętna do konsultacji.

prof. Janas-Kozik, dr Janusz Adamczyk, dr Jacek Barket, prof. Andrzej Czernikiewicz, mgr Marta Buczyjan, dr n.med. Maciej Kuligowski

3.

Dr Jacek Barket „Guru” psychiatrii podkarpackiej. Przez wiele lat członek Komitetu naukowego BDP; wieloletni Dyrektor Szpitala Psychiatrycznego w Żurawicy, gdzie zawsze dążył do rozwoju szpitala a personel mobilizował do szkoleń. Kierownik wielu specjalizacji z psychiatrii. Jedyny chyba taki przypadek w Polsce, gdy pracownicy przez wiele dni strajkowali przeciwko jego odwołaniu ze stanowiska dyrektora. Wieloletni Kierownik PZP w Szpitalu Wojskowym w Przemyślu a obecnie Dyrektor jednej z największych palcówek prywatnych w kraju NZOZ-u Podkarpackie Centrum Zdrowia Psychicznego w Przemyślu. Kochany przez wszystkich szef, dobra dusza, przyjaciel.

Druza kategoria Rysia: W podziękowaniu za rozwój Bieszczadzkich Dni Psychiatrycznych.

1.

Dr Janusz Adamczyk wieloletni członek Komitetu Organizacyjnego BDP a także wieloletni Sekretarz o/podkarpackiego PTP. Bez jego skrupulatności nie wyobrażamy sobie funkcjonowania PTP na Podkarpaciu, zawsze oddany sprawie konferencji, prowadzący sesje, zawsze aktywny na wykładach, dbający o każdy detal. Przez wiele lat Ordynator/Kierownik Oddziału w Szpitalu w Jarosławiu, obecnie pracujący w PZP w Przemyślu

2.

Dr n. med. Tomasz Szafranski od wielu lat współpracujący z konferencją jako wykładowca, nieoceniony nasz promotor w świecie polskiej psychiatrii. Zawsze możemy liczyć na promocję w kwartalniku Psychiatra oraz na obszerne relacje po wydarzeniu. Oddany na rzecz pomocy psychiatrii ukraińskiej, od pierwszych dni wojny aktywnie wspierał działania podkarpackich psychiatrów i BDP na rzecz pomocy Ukrainie. Członek Komisji PTP ds. współpracy z psychiatrią ukraińską. Redaktor Naczelny kultowego kwartalnika Psychiatra.

3.

mgr Marta Buczyjan „Martunia”-Oddziałowa Oddziału Dziennego NZOZu Podkarpackiego Centrum Zdrowia Psychicznego. Sekretarz Konferencji BDP od ponad 10-ciu lat. Na pierwszej linii frontu z firmami, sponsorami, partnerami, musi cierpliwie znosić wszystkie korekty zgłaszane przez uczestników i partnerów do ostatnich godzin przed konferencją a przez 12 miesięcy w roku humory szefa!). Pracowita jak mrówka, oddana pacjentom, dobra dusza Oddziału.

Gratulacje dla wszystkich laureatów!!

Prof. Andrzej Czernikiewicz

Bieszczadzkie Dni to zawsze okazja do wysłuchania świetnej muzyki – w tym roku była to możliwość wysłuchania na żywo w bieszczadzkim klimacie utworów Agaty Rymarowicz z zespołem. Urodzona w Bałigródzie w Bieszczadach a aktualnie mieszkająca w Krakowie autorka piosenki poetyckiej, turystycznej i ludowej zachwyca coraz większe rzesze fanów. Podsumowanie konferencji uświetnił bluesowy zespół z Rzeszowa (promujemy Podkarpacie!!!) Kłusem z Blusem z Tomkiem Kiersnowskim, czołowa polska grupa bluesowa działająca od 1985r!

Niechronnie zbliżamy się do XXX edycji Bieszczadzkich Dni Psychiatrycznych ale zanim to nastąpi zapraszamy do Arłamowa na XXIX BDP 18-20 października 2024.

Wiersz na cześć organizatorów konferencji

(chat GPT4 na zlecenie Dariusza Juchnowicza)

*W Bieszczadach góry dumnie się wznoszą,
Dni Psychiatryczne tam się rozpoczynają.
Organizatorom chwała i wielki szacunek,
Za trud, pasję i każdy moment spełnienia.*

*Spotkania te dają wiele wskazówek,
Wiedza płynie niczym górskie źródła.
Dzięki Wam myśli się klarują,
I profesjonalizm w naszej pracy rośnie.*

*Serdeczne podziękowania niesiemy,
Za te chwile, które w sercach pozostaną.
Niech Bieszczadzkie Dni będą wieczne,
I inspirują nas przez lata nieskończone.*

PSYCHOPASJE, CZYLI PSYCHIATRZY I ICH PASJE

JANUSZ JANCZEWSKI, MACIEK KULIGOWSKI,
ANDRZEJ CZERNIKIEWICZ, DOROTA PARNOWSKA,
TADEUSZ PARNOWSKI, BARTŁOMIEJ GRABSKI,
PRZEMYSŁAW PACAN

Podczas konferencji w Arłamowie odbyła się, po raz kolejny, sesja o pasjach psychiatrów. Była to okazja, by odetchnąć na chwilę od codziennej pracy i naukowej atmosfery konferencji, bo czyż nie musimy, właśnie my, zachować zdrową psychikę w tym zwariowanym, agresywnym świecie?

Duchową ucztę zapewnili jak zwykle Państwo Parnowscy oraz Boguś Habrat, poznaliśmy nieznane oblicze Andrzeja Cześnikiewicza, do obcowania z przyrodą zachęcali (każdy na swój sposób): Grzesiek Opielak, Janusz Janczewski, Sławek Murawiec i Bartek Grabski, a o podróży Kaczuchą i 75 letnim Klasyku 2023 opowiadał Maciek Kuligowski.

Sesja cieszy się z roku na rok coraz większym zainteresowaniem słuchaczy, ale też prelegentów – w tym roku było ich dziesięcioro. Niektórzy wystąpili w strojach nawiązujących do tematów, jak koszula w ptaki czy mundur żandarma, zobaczyliśmy nawet taniec prosto z Afryki. Wszyscy podkreślali wagę pasji w zachowaniu równowagi dla codziennej pracy, możliwość spędzenia czasu z przyjaciółmi,

integrację, tworzenie wspólnot. Uczestnicy otrzymali oryginalne pamiątkowe statuetki od organizatorów oraz podarunki od hotelu Arłamów oraz Centrum Terapii Dialog.

Tegoroczne psychopasje stworzyła „Sorolla - podróż w nieznane” pod przewodnictwem Doroty i Tadeusza Parnowskich. Impresjonista Joaquín Sorolla y Bastida był kontynuatorem świetlistych obrazów malowanych przez mistrzów hiszpańskiego baroku (Velazquez), renesansu (El Greco), romantyzmu (F.Goya). Każdy z tych twórców miał własny, niepowtarzalny styl. Joaquín Sorolla stworzył nowy styl – luminizm – malowniczo oddający koloryt hiszpańskich plaż i słońca.

Bogusław Habrat z wrodzonym wdziękiem wprowadził w świat czaszkogardlaków. Jak napisał w streszczeniu swojego wykładu: Zaburzenia uwarunkowane organicznymi uszkodzeniami mózgu wiążą się często z wyraźnym wpływem na twórczość, przy czym wpływ ten jest zazwyczaj negatywny. Jednak w początkowym okresie, gdy dochodzi do postępującego zubożenia formy, często zjawisko to jest interpretowane pozytywnie jako zdolność odrzucania rzeczy zbędnych

Uczestnicy Psychopasji

i ekstrakowania „esencji ekspresji”. Twórczość wielkich artystów, szczególnie z pierwszej połowy XX w. jest tego dobrym przykładem. W sztukach plastycznych coraz bardziej odchodzono od detalicznego realizmu w kierunku coraz bardziej zredukowanej, „esencjonalnej” formy. W muzyce druga połowa XX w. to minimalizm. Przykładami wpływu patologicznej dysolucji na twórczość są m.in.: Fryderyk Nietzsche (będący wzorem dla Mannowskiej postaci Doktora Faustusa), Egon Schiele i Mikołaj Konstanty Ciurlionis. I tak: Doktor Faustus zredukował całą twórczość kompozytorską do jednej nuty, a Ciurlionis malarstwo do najprostszych form geometrycznych.

U mniej znanego w Polsce, ale poważanego na Zachodzie, Percy Wyndham Lewisa (1882 – 1957), kanadyjsko-angielskiego pisarza, malarza, krytyka i twórcy wertycyzmu rozwinął się rosnący do ogromnych rozmiarów guz okolicy okołosiodłowej. Mimo zachowanych preparatów guza, w piśmiennictwie nie wyjaśniono jednoznacznie histopatologicznej natury nowotworu i pisze się albo o czaszokogardlaku, albo o gruczolaku przysadki. Wyndhama Lewisa intrygującym fenomenem z pogranicza neuropatologii i kreatywności jest „odwrócona dysolucja”. Polega ona na przechodzeniu od malarstwa niefiguratyw-

nego (abstrakcyjnego) do coraz bardziej naturalistycznego...

Zaskoczeniem był występ Andrzeja Cześnikiewicza zatytułowany „Dlaczego grywam zabójców?”, który tym razem przedstawił charakterystyczne role z takich filmów i spektakli jak *Ojciec Chrzestny*, *Pulp Fiction*, *Con Amore* czy *Historia nie z mojej bajki* i *Męskie kino*. Wszystkie realizacje wiązały się z celem charytatywnym. Jak wspominał Andrzej, był to wspianały czas spędzany na próbach kilka razy w tygodniu, po kilka godzin. Ujrzeliśmy Andrzeja w rewelacyjnych charakteryzacjach. To prawdziwy Ociec Chrzestny Bieszczadzkich Dni Psychiatrycznych!

Niestrudzony podróżnik i pomysłodawca sesji Psychopasji – Janusz Janczewski – tym razem zabrał nas w egzotyczną podróż po Kenii i Rwandzie. Mieliśmy okazję obejrzeć film z wyprawy do miejsca, gdzie wolno żyjące goryle prowadzą rodzinny tryb życia. Nie obyło się bez dreszczyku emocji, kiedy to jeden z goryli zaatakował Janusza, na szczęście niezbyt groźnie. Podziwialiśmy florę i faunę Afryki, egzotyczne tańce, które dr Janusz musiał odtworzyć na żywo w Arłamowie przed wręczeniem okolicznościowej statuetki. Za rok zabierze nas w podróż na Kamczatkę...

„Psychiatra i seksuolog w Grecji” był subiektywną podróżą Bar-

tosza Grabskiego przez Grecję. Piękno jej przyrody i spuścizna starożytności tworzą niezwykłą mieszankę, wobec której nie sposób pozostać obojętnym. Refleksja płynąca z kontaktu z pięknem natury i ludzkiej myśli nieuchronnie prowokuje do pytań o nasze życie i naturę człowieka, tak ważnych dla psychiatrów, psychologów, seksuologów i psychoterapeutów.

„Jorcajt w Leżajsku” był opowieścią Przemysława Pacana o chasydzkich pielgrzymkach do grobu cadyka Elimelecha w rocznicę jego śmierci. Rocznica śmierci, to właśnie jorcajt. Według żydowskich wierzeń w tym dniu dusza zmarłego wraca do miejsca pochówku. Każdego roku w dniu 21 Adara (kalendarz żydowski) do Leżajskiej przybywają tysiące Żydów, w szczególności chasydów, aby świętować rocznicę śmierci swojego cadyka. Niekiedy Jorcajt zdarza się dwukrotnie w tym samym roku.

Grzegorz Opielak zatytułował swoje wystąpienie „Czy zamiłowanie do strzelania może być normalnym hobby?”, zaś Sławomir Murawiec: „Ornitologia terapeutyczna – doświadczenia praktyczne”. W ramach psychopasji nie mogło zabraknąć pasji głównego organizatora, tym razem „75 lat Citroena 2cv. Spotkanie pod szewronami & Klamot”

Spotkanie pod szewronami
Kazimierz Dolny

Klamot

Spotkanie pod szewronami
Kazimierz Dolny

Spotkanie pod szewronami Kazimierz Dolny

ZŁOTY KLASYK

MACIEJ KULIGOWSKI

„Najbrzydsze auto świata”, nazwane tak po pierwszej prezentacji na Międzynarodowym Salonie Samochodowym w Paryżu w 1948 r., w 2023 r. doczekało się uznania „złotym klasykiem” przez magazyn AutoBild.

Historia 2CV sięga okresu przedwojennego. Prace konstrukcyjne rozpoczęto w latach 1936–38 i przed wojną wyprodukowano około 250 prototypów, z których po niemieckiej okupacji pozostał tylko jeden egzemplarz. W założeniu miały to być „4 koła pod parasolem”, a w praktyce samochód miał być „wygodny dla 4 osób z koszykiem jajek, by przy prędkości 50 km/h nie zrobiła się jajecznicą”. Zawieszenie sprawia, że auto po prostu płynie lub buja się jak na puchowej poduszce. Zastosowano silnik boxer. Początkowo wyposażone było w metalowe ławki, na których rozpięto brezent. W ostatnich egzemplarzach pozostał z materiału już tylko dach. Auto produkowano we Francji, a w ostatnich latach do 1990 roku w Portugalii. Pamiętamy je z filmów, m.in. z Louistem de Funesem jako żandarmem. Trafiało na eksport, także do USA, gdzie opisano je w jakże trafny sposób: „jeśli chcielibyście zrobić brzydszy samochód

– nie moglibyście. Ani bardziej ukochanego samochodu przez właścicieli. Pojedzie wszędzie, w każdych warunkach”.

Ciekawostką jest, że znak firmowy Citroëna powstał na pamiątkę faktu, iż Andre Citroën w roku 1900 zakupił od polskiego konstruktora nowy model przekładni kół zębatych w formie daszków, które w takiej formie pracowały ciszej i wydajniej.

Mój egzemplarz to rocznik '73, więc ma równo 50 lat, a posiadam je od 2003 r. Towarzyszy nam w rajdach, wystawach oldtimerów czy w uroczystościach rodzinnych.

W tym roku uczestniczyliśmy w dwóch zlotach. Pierwszy to Spotkanie pod szewronami w Kazimierzu Dolnym. Spotkanie było okazją do zaprezentowania wielu egzemplarzy z portfolio Citroëna, w tym oczywiście Kaczuszki, Citroëny DS znane z filmów o Fantomasie i nowsze modele. Zlot poprzedziło nocne zwiedzanie Kazimierza ze śpiewającym przewodnikiem – organistą grającym na najstarszych w Polsce, ponad 400-letnich organach w parafii Św Jana Chrzciciela i Św. Bartłomieja Apostoła. Zwiedzanie zakończyła wędrowka z pochodniami poprzez jeden z wielu kazi-

mierskich wąwozów. Tajemniczości dodawał fakt, iż był to wąwóz pomiędzy dwoma cmentarzami. Drugi dzień to wystawa aut na rynku w Kazimierzu i spotkanie wielu żandarmów i zakonnic. Zlot zakończył się przejażdżką do Karczmisk, przejazdem Nadwiślańską Kolejką Wąskotorową i ogniskiem z kiełbaskami. Kazimierz to idealne miejsce dla oldtimerów, auta świetnie wkomponowały się w rynek starego miasta. Ze zlotu wróciliśmy z pasażerem na gapę, kazimierską Pipką...

Kolejny zlot to Klamot Ożanna, niedaleko Leżajska. Spotkanie fanów motoryzacji polskiej, europejskiej, a także tych spoza wielkiej wody czy wschodniej granicy. Było głośno i kolorowo, z mnóstwem zabawkowych motocykli, w tym wielu militarnych, pokazami akrobacji motocyklowej oraz licznymi koncertami. Pozytywnie zaskoczyła nas ilość pojazdów – było ich kilkaset – oraz pasja młodych organizatorów z Gminnego Ośrodka Kultury w Ożannie.

Tegoroczny Światowy Zlot Citroënów 2cv odbywał się w Szwajcarii, niestety nie udało nam się dotrzeć, następnego w Słowenii nie odpuścimy! ■